

Barnabótakerfið á Íslandi

Kolbeinn Stefánsson

BSRB

24.3.2022

Til hvers barnabætur?

Að draga úr fjárhagslegum afleiðingum barneigna

- Jafna á milli heimila með mismörg börn
- Almenn kerfi
- Meint áhrif á frjósemi

Að bæta kjör lágtekju barnafjölskyldna

- Jafna tekjur á milli barnafjölskyldna
 - Tekjutengd kerfi
- Draga úr barnafátækt
 - Lágtekjumiðuð kerfi

Það sem stýrir upphæðum greiddra barnabóta

Hámarksupphæðir

- Hækkun nýtist allra tekjulægsta hópnum
- Nýtist einstæðum foreldrum betur en foreldrum í hjúskap (ef hlutföll á milli haldast óbreytt)
- Áhrif nokkuð jöfn upp tekjudreifinguna

Skerðingarmörk

- Hækkun skilar meiru til tekjulægri hópa
- Nýtist allra tekjulægstu hópnum síst (þeim sem eru undir skerðingarmörkum)
- Nýtist foreldrum í hjúskap betur ein einstæðum foreldrum

Skerðingarhlutföll

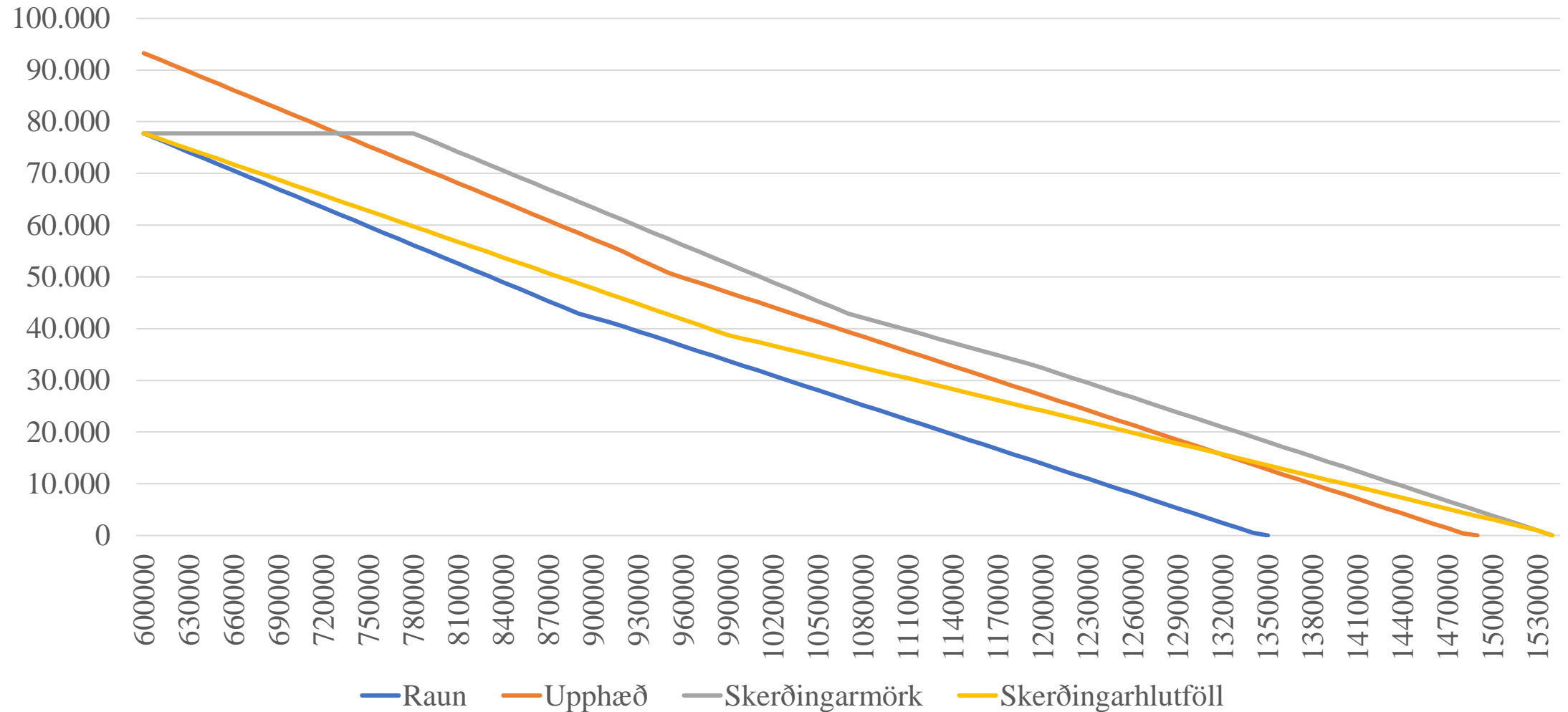
- Lækkun skerðingarhlutfalla skilar meiru því hærri tekjur sem fólk er með

Íslenska barnabótakerfið

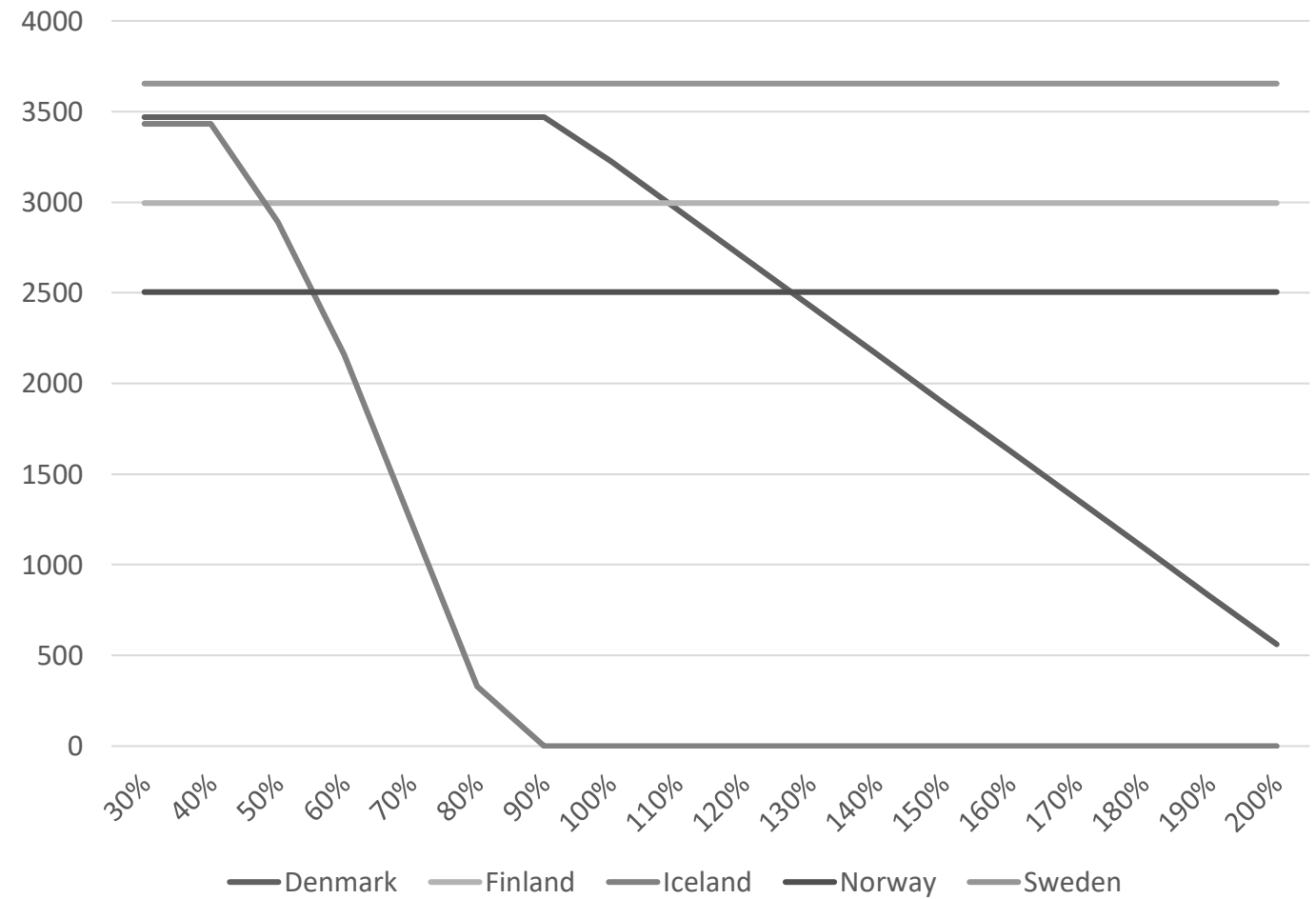
- Upphæðir
 - Hjón og sambúðarfólk
 - Fyrsta barn: 248.000 krónur
 - Önnur börn: 295.000 krónur (+19%)
 - Einstæðir foreldrar
 - Fyrsta barn: 413.000 krónur
 - Önnur börn: 423.000 krónur (+2,4%)
 - Viðbót með börnum yngri en 7 ára
 - Hvert barn: 148.000 krónur
- Skerðingarmörk
 - Hjón og sambúðarfólk
 - Neðri mörk: 9.098.000 krónur
 - Efri mörk 12.320.000 krónur
 - Einstæðir foreldrar
 - Neðri mörk: 4.549.000 krónur
 - Efri mörk: 6.160.000 krónur
- Skerðingarhlutföll
 - Barnabætur
 - Eitt barn: 4%/5,5%
 - Tvö börn: 6%/7,5%
 - Þrjú eða fleiri: 8%/9,5%
 - Viðbót með börnum yngri en 7 ára
 - 4% umfram neðri skerðingarmörk

- Sérkennilegheit:
 - Af hverju fyrsta barna talið ódýrara?
 - Fyrsta barn ódýrara, en skert meira vegna fleiri barna?
 - Af hverju eru börn undir 7 ára aldri talin dýrari í rekstri?
 - Af hverju eru börn umfram það fyrsta metin ódýrari fyrir einstæða foreldra?

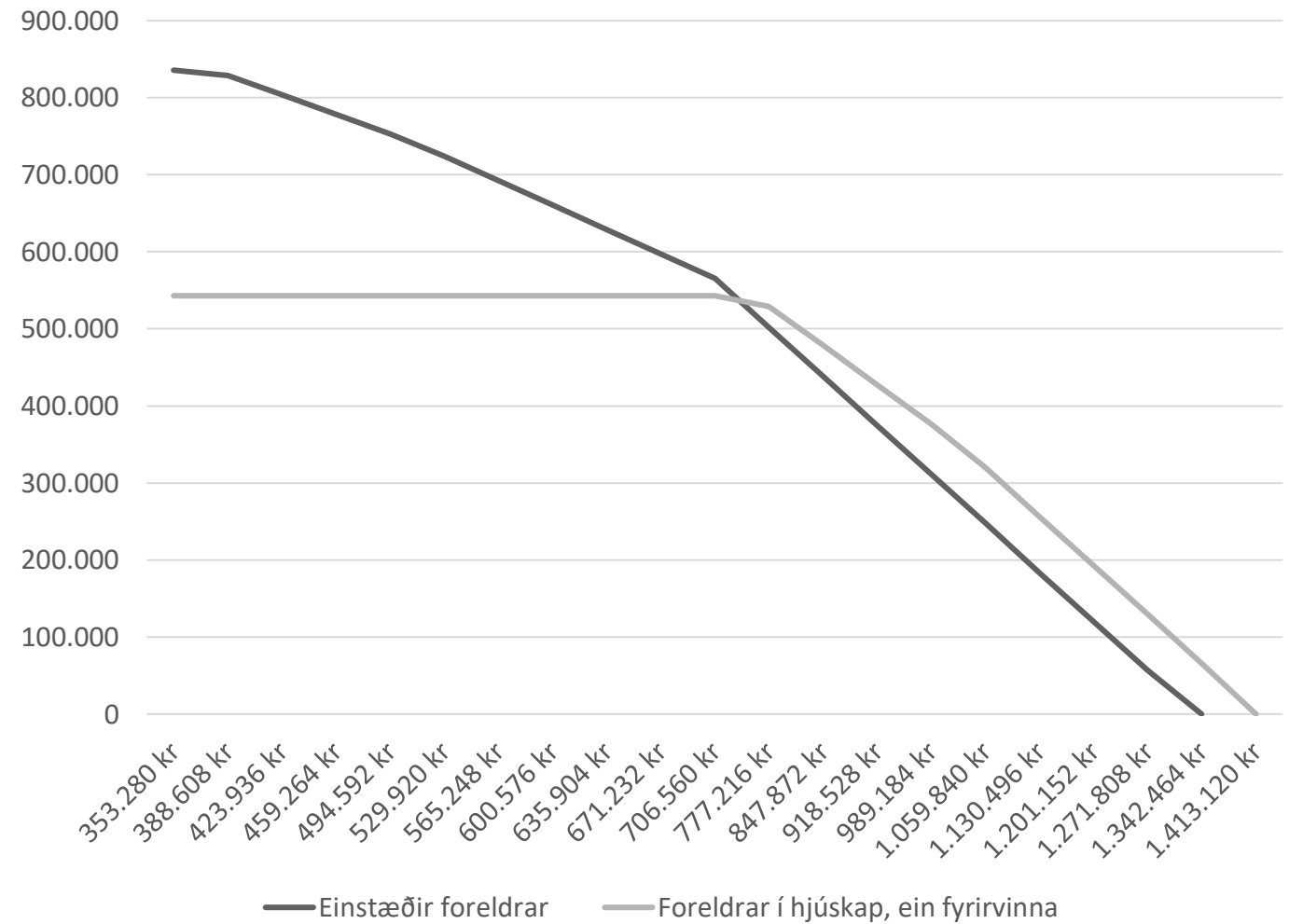
Upphæðir barnabóta 2019, foreldra í hjúskap m. 3 börn, 1 < 7 ára. Eftir mismunandi forsendum upphæða (+20%), skerðingarmarka (+30%) og -hlutfalla (eins og 2011)

Barnabættur (ppp) "vísitölufjölskyldna", börn > 6 ára, tvær fyrirvinnur, eftir hlutfall að meðallaunum. Norðurlöndin, 2020. OECD tax-benefit calculator.

Barnabætur á ári, 2 börn > 6 ára, samanburður á einhleyfum foreldrum og foreldrum í hjúskap með eina fyrirvinnu, 2021. Reiknivél barnabóta.

Einstæðir foreldrar, með og án barna

Barnabótakerfið er hannað fyrir annan tíma

- Foreldrar skilja
- Faðir flytur út
- Hittir barnið aðra hverja helgi (býr um það í sófanum)
- Sinnir skilgreindri framfærsluskyldu (eða ekki)

Í dag:

- Aukinn fjöldi barna með skipta búsetu
- Meiri tengsl foreldra og barna sem deila ekki heimili

Skilnaðarfjölskyldur hafa aðrar og oft meiri þarfir

Punkturinn

Íslenska
barnabótakerfið
er

- Úrelt
- Flókið
- Mótsagnakennt
- Óskýr markmið
- Ekki að skila góðum árangri fyrir börn einstæðra foreldra

Takk fyrir